

■ «Ὁ Ἀθανάσιος τῆς Δύσεως»

Ὁ Ἅγιος Ἰλάριος ὁ Ὁμολογητῆς Ἐπίσκοπος Πικταβίου (Πουατιέ)

† 13ῆ Ἰανουαρίου 368

Ὁ Ἅγιος Ἰλάριος, τὸν ὁποῖο ὁ Ἅγιος Ἰερώνυμος († Μνήμη: 15ῆ Ἰουνίου) ἐπωνόμαζε «ὁ ποταμὸς τῆς λατινικῆς εὐγλωττίας καὶ ἡ σάλπιγξ τῶν λατίνων ἔναντι τῶν ἀρειανῶν», εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀκραιφνεστέρους Θεολόγους τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ἐπίσης ἓνας ἀπὸ τοὺς πρώτους συγγραφεῖς τῆς δυτικῆς Εὐρώπης.

Υἱὸς ἐπιφανοῦς Πατρικίου ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Πικταβίου (σημ. Πουατιέ) τῆς Γαλλίας, ὁ Ἅγιος Ἰλάριος ἀνετράφη ὡς εἰδωλολάτρης.

Ἡ ἀνήσυχη ψυχὴ του ὅμως ἐνιωθε τὴν ἀνάγκη ἐνὸς μοναδικοῦ καὶ αἰωνίου Θεοῦ, καὶ δὲν εὗρισκε ἀνάπαυσι σὲ ὅλα τὰ συστήματα καὶ τὶς θεωρίες, μὲ τὶς ὁποῖες ἀνετράφη.

Στὴν διάρκεια αὐτῶν τῶν ἀναζητήσεων καὶ τῶν μελετῶν, ἔλαβε τὶς πρώτες ἀνταύγειες τῆς Ἀλήθειας, ὅταν διάβασε στὴν Παλαιὰ Διαθήκη τὴν μαρτυρία, τὴν ὁποία δίνει ὁ Θεὸς γιὰ Αὐτὸν τὸν Ἴδιο: «Ἐγὼ εἰμι ὁ Ὦν» (Ἐξ. γ' 14).

Πρωόδευσε ἀκόμη περισσότερο στὴν γνῶσι τοῦ Θεοῦ, ἀναγνωρίζοντας, ὅτι τὸ κάλλος τῶν κτισμάτων μᾶς κάνει αἰσθητὸ

τὸ ἀκατανόητο καὶ πολὺ ὑψηλότερο κάλλος τοῦ Δημιουργοῦ.

Ὅταν ἔμαθε ὅτι ὁ Λόγος καὶ Μονογενῆς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐσαρκώθη γιὰ νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὸν θάνατο καὶ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν δυνατότητα νὰ γινώ-

Ἡ Χειροτονία τοῦ Ἁγίου Ἰλαρίου εἰς Ἐπίσκοπον. μεθα τέκνα Θεοῦ, ἐσκίρτησε ἀπὸ ἀγαλλίασι: εἶχε φθάσει στὸ τέρμα τῆς ἀναζητήσεώς του. Ἀσπάσθηκε τὸ Δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀναγεννήθηκε μὲ τὸ ἅγιο Βάπτισμα (κατὰ τὸ 350) καὶ ἔζησε πλέον μία ζωὴ ὀλοκληρωτικὰ δοσμένη στὸν Θεό.

Ἐφερε στὴν θεογνωσία καὶ τὴν σύζυγό του, ἡ ὁποία συναίνεσε νὰ τὸν ἀγαπᾷ πλέον μόνον ὡς πνευματικὴ κόρη, ὅταν χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος. Μετέδωσε στὴν θυγατέρα του Ἄβρα τὴν φλογερὴ του ἀγάπη γιὰ τὸν Κύριό μας καὶ τὴν ἔκανε νὰ προτιμήσῃ τὸν Μυστικὸ Γάμο μὲ τὸν Χριστὸ ἀπὸ μία ἐπίγεια ἔνωση.

Πράγματι, ἡ Ἄβρα (343-360) ἀφιερώθηκε στὸν Κύριό μας καὶ ἔζησε ἐν παρθενίᾳ καὶ ὁσιότητι. Ἐβοηθοῦσε μὲ κάθε τρόπο τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐκήρυττε τὸ Εὐαγγέλιο στὰ περὶχωρα τοῦ Πουατιέ, ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν διάρκειά τῆς ἐξορίας τοῦ Ἁγίου Ἰλαρίου. Ἐκοιμήθη ὀλίγο διάστημα μετὰ τὴν ἐπιστροφή του, σὲ ἡλικία 17 ἐτῶν καὶ τιμᾶται ὡς Ἁγία τὴν 12η Δεκεμβρίου.

* * *

Ὅταν ἐκοιμήθη ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Πουατιέ Παιξέντιος, ὀλίγους μῆνες μετὰ τὴν Βάπτισι τοῦ Ἁγίου, οἱ πιστοὶ τὸν ἐξέλεξαν ὁμόφωνα ὡς Πατέρα καὶ Ποιμενάρχη.

Ἐδίδασκε στὸ ποίμνιό του τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ἀληθινὴ Πίστι μὲ ἀκάματο ζῆλο καὶ ὅλος ἐνθουσιασμό, ἐκήρυττε ἀδιάκοπα τὴν ἀληθινὴ Πίστι, παρώτρυνε τοὺς εἰδωλολάτρεις νὰ γίνουν Χριστιανοὶ καὶ τοὺς Χριστιανοὺς νὰ γίνουν ἅγιοι.

Ἐγραψε Ἐπόμνημα στὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιο (353-356).

Τὸ 356, ἐδέχθη τὸν Ἅγιο Μαρτίνο, τὸν

Ὁ Ἅγιος Μαρτίνος, Ἐπίσκοπος Τουρῶνης (316-397).

μετέπειτα Ἐπίσκοπο Τουρώνης († Μνήμη: 12η Νοεμβρίου) καὶ τὸν ἐβάπτισε. Ὁ Ἅγιος Μαρτίνος παρέμεινε μέχρι τέλος τῆς ζωῆς του ἀφωσιωμένος μαθητὴς τοῦ Ἱεράρχου, ὁ ὁποῖος τοῦ παρεχώρησε τὸ κτῆμα του στὸ Λιγκουζέ, ὅπου ὁ Ἅγιος Μαρτίνος ἔκτισε τὸ πρῶτο Μοναστήρι τῆς Γαλατίας.

Ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου
στὸ Λιγκουζέ.

Τοῦ ἄρεσε νὰ ζῆ κατὰ διαστήματα στὸ Μοναστήρι τοῦ μαθητοῦ του. Ἐκεῖ ἀκολουθοῦσε τὸν τρόπο ζωῆς τῶν Μοναχῶν καὶ τὴν ἄσκησί τους, συμμετεῖχε στὶς προσευχὲς τους καὶ τοὺς ἔτρεφε μετὸν ἄρτο τῆς Διδασκαλίας του.

* * *

Κατὰ τὴν μεγάλη δοκιμασία τῆς αἵρέσεως τοῦ Ἀρειανισμοῦ ἀνεδείχθη ὡς μέγας ὑπερασπιστὴς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως. Ὄταν ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνστάντιος (337-361), ὀπαδὸς τοῦ Ἀρείου, ἤξιωσε νὰ ἐπιβληθῆ ἡ αἵρεσις στὴν Δύσι, ὁ Ἰλάριος ὑπερασπίσθηκε τὴν Ἀλήθεια. **Σὲ** συμφωνία μετὰ ἄλλους Ἐπισκόπους, ἀφώρισε ὅσους εἶχαν ἀποδεχθῆ τὴν καθαίρεσι τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου καὶ προσῆλθε στὸν Αὐτοκράτορα γιὰ νὰ μαρτυρήσῃ τὴν προσήλωσι τῆς Γαλατίας στὴν Σύνοδο τῆς Νικαίας (325).

Μετὰ τὴν Σύνοδο τοῦ Μπεζιέ (356), κατὰ τὴν ὁποία εἶχε ὁμολογήσει θερμὰ τὴν Ὁρθοδοξία, ὁ τύραννος τὸν ἐτιμώρησε γιὰ τὸ τόλμημά του καὶ τὸν ἐξώρισε στὰ βᾶθη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, στὴν Φρυγία. «Τοὺς Ἐπισκόπους μορεῖς νὰ τοὺς ἐξορίζης...», διεκήρυξε ὁ Ἅγιος, «τὴν Ἀλήθεια ὁμως;...».

Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἐξορίας του, ἐργάσθηκε δραστήρια, γιὰ νὰ στερεωθῆ ἡ Πίστις στὴν Δύσι, συντάσσοντας συγγράμματα καὶ ἀλληλογραφώντας, ἀλλὰ ἐργάσθηκε ἐπίσης καὶ γιὰ τὴν συμφι-

Ναοὶ σὲ διάφορα μέρη τῆς Γαλλίας, ἀφιερωμένοι στὸν Ἅγιο Ἰλάριο.

λίωσι τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς, οἱ ὅποιοι ἦσαν ὀδυνηρά διηρημένοι μεταξύ τους.

Στὰ βάθη τῆς Φρυγίας, ὅπου ἔμεινε γιὰ τέσσερα συνεχῆ ἔτη, 356 μέχρι καὶ 359, ὁ μέγας ἐξόριστος ἐσπούδασε τοὺς Ἑλληνας Πατέρες καὶ ἔγραφε ἀκούραστα, διότι ὅπως τὸ ὑπενθυμίζει «ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται».

Στὸ περίφημο ἔργο του «Περὶ τῆς Τριάδος» μᾶς ἀποκαλύπτει τὸ Μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, Θεοῦ ἀληθινοῦ καὶ Ἀνθρώπου ἀληθινοῦ. Ἐκθέτει καὶ ἀναιρεῖ τὶς θέσεις τῆς ἀρειανῆς αἰρέσεως γιὰ τὴν δῆθεν κτιστὴ φύσιν τοῦ Υἱοῦ καὶ ἀποδεικνύει, βάσει τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τὴν ἐνότητα Οὐσίας, Δόξης καὶ Ἐνεργείας τοῦ Υἱοῦ μετὰ τὸν Πατέρα.

Στὸ θεμελιῶδες αὐτὸ σύγγραμμά του εἰσάγει γιὰ πρώτη φορὰ στὴν λατινικὴ γλῶσσα τὶς λεπτὲς ἐννοιὲς τῆς ἑλληνικῆς Θεολογίας.

Ἐπίσης, γιὰ τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Γαλατίας καὶ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Δύσεως, συνέγραψε τὸ «Περὶ Συνόδων», συλλογὴ πολλῶν Συμβόλων Πίστεως στὸ πνεῦμα τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας (325), γιὰ νὰ τοὺς πληροφορήσῃ περὶ τῶν ἀγῶνων τῶν Ὁρθοδόξων τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τοῦ Ἀρειανισμοῦ.

Ἐλαβε μέρος στὴν Σύνοδο τῆς Σελευκείας τῆς Ἰσαυρίας (359) καὶ μετεἶχε στὴν Ἐπιτροπὴ τῶν Ἐπισκόπων, οἱ ὅποιοι ἀπεστάλησαν ἀπὸ τὴν Σύνοδο στὴν Κωνσταντινούπολιν, μὲ σκοπὸ νὰ γνωστοποιήσουν στὸν Αὐτοκράτορα τὶς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου.

Ὁ Ἅγιος ἐζήτησε ἰδιαίτερη ἀκρόασι ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα μὲ σκοπὸ νὰ ἀντιμετωπίσῃ δημοσίως τοὺς αἰρετικούς ἐπισκόπους, ἀλλὰ οἱ ἀρειανοὶ, φοβούμενοι τὴν ἐπιρροή, τὴν ὁποία ἀσκοῦσε, ἀπέφυγαν τὴν ἀντιπαράθεσι καὶ ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα τὴν ἐπιστροφὴν στὴν Γαλατία τοῦ Ὁσίου, τὸν ὁποῖο ἐπωνόμαζαν «ἀγκιτάτορα (πὺξ ἑσσηκῶνει) τῆς Ἀνατολῆς».

Ἐξ αἰτίας λοιπὸν τῶν αἰρετικῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἠδυνήθη νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ Ἅγιος Ἰλάριος στὸ Πουατιέ, ὅπου ὁ λαὸς τοῦ ἐπεφύλαξε

θριαμβευτική υποδοχή.

Άμέσως έσπευσε νά άποκαταστήση τς ζημιές, τς όποιες είχε προκαλέσει ό άρειανισμός στην Έπισκοπή του και σέ όλόκληρη την Γαλατία.

Στήν Σύνοδο τών Παρισίων (361) καθαιρέθησαν οί δύο Άρχηγοί τής άρειανής αίρέσεως, έπίσκοποι τής Άρελάτης και τοϋ Περιγκέ.

Ειρήνευσε τò ποιόνιο, χρησιμοποιώντας έπιείκεια και συγκατάβασι, για νά συμφιλιώση με την Έκκλησία όσους είχάν υποπέσει στην αίρεσι.

«Όλοι άνεγνώρισαν», γράφει ό Σουλπίκιος Σεβήρος, «ότι ή Γαλατία μας άπαλλάχθηκε από την κακοϋργο αίρεσι χάρις στον ζήλο τοϋ Πικταβίου Ίλαρίου».

Έφθασε μέχρι τò Μιλάνο, προκειμένου νά καταπολεμήση τόν άρειανό έπίσκοπο Αϋξέντιο, αλλά οί αίρετικοί κατέφεραν νά τόν εκδιώξουν.

Όταν έπέστρεψε στο Πουατιέ, διήνυσε τὰ τελευταία χρόνια τής ζωής του με ειρήνη, άφωσιωμένος στην διδαχή τών πιστών και μεταδίδων άφθονη την Χάρι τοϋ Θεοϋ.

Συνέγραψε τότε τò «Ύπόμνημα εις τούς Ψαλμούς», τò «Περì Μυστηρίων» και πολλούς Ύμνους για την λειτουργική ζωή.

Στόν Βίο τοϋ Άγίου άναφέρονται θαύματα, τὰ όποια ένεργοϋσε ό Θεός δια μέσου τοϋ Άγίου Ίεράρχου, ένα εκ τών όποίων είναι τò έξής:

Μία ήμέρα, μία γυναίκα ήλθε και έπесе με δάκρυα στα πόδια τοϋ Άγίου, σφίγγοντας στα χέρια της τò νεκρò άβάπτιστο βρέφος της. **Ό** Έπίσκοπος συγκινήθηκε, έγονάτισε νά προσευχηθή και σύντομα τò βρέφος άνοιξε τὰ μάτια του και έπέστρεψε στην ζωή.

* * *

Ό Άγιος Ίλάριος έκοιμήθη ειρηνικά την 13η Ίανουαρίου 368. **Π**ρò τής Κοιμήσεώς του, ένα εκτυφλωτικό φώς άπλώθηκε στο δωμάτιο, κατόπιν στα-

διακὰ ἐλαττώθηκε καὶ χάθηκε τὴν στιγμή, κατὰ τὴν ὁποία παρέδωσε τὴν ἀγία ψυχὴ του.

Ὁ Ἅγιος Ἰλάριος εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους Πατέρας τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, στὸν ὁποῖο ἐδόθη ἡ προσωνομία: «Ὁ Ἀθανάσιος τῆς Δύσεως». Τιμᾶται ιδιαίτερα στὴν Γαλλία, ὅπου πολλοὶ Ναοὶ εἶναι ἀφιερωμένοι σὲ αὐτὸν καὶ πολλὲς τοποθεσίες φέρουν τὸ ὄνομά του.

Τὰ τίμια Λεῖψανα τοῦ μεγάλου Ὁμολογητοῦ εὐρίσκονται στὸν Ἱερὸ Ναὸ ἐπ' ὀνόματι Αὐτοῦ, στὸ Πουατιέ τῆς Γαλλίας, ὁ ὁποῖος πρῶτον ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ Μνήματος τοῦ Ἁγίου Ἐπισκόπου. Κατὰ τὴν Παράδοσι, ὁ ἴδιος ὁ Ἅγιος εἶχε ἀνεγείρει ἓνα *Μαρτύριον* ἀφιερωμένο στοὺς Ἁγίους Ἰωάννη καὶ Παῦλο, οἱ ὁποῖοι ἐμαρτύρησαν τὸ 363, ὅταν ἠρνήθησαν νὰ προσφέρουν θυμίαμα στὸ ἄγαλμα τοῦ Διὸς καὶ ἀπετιμήθησαν τὴν κεφαλὴν, κατὰ προσταγὴν τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου.

Κατὰ τὴν ἱερὰ ἐπιθυμία του, ὁ Ἅγιος ἐνταφιάσθηκε στὸ *Μαρτύριον* αὐτό, τὸ ὁποῖο ἐν συνεχείᾳ ἔγινε Ναὸς ἀφιερωμένος ἐπ' ὀνόματι τοῦ μεγάλου Ὁμολογητοῦ.

* * *

Ἐκ τῶν Μαθητῶν τοῦ Ἁγίου Ἰλარიού, διεκρίθησαν ἰδιαιτέρως, ἐκτὸς τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου καὶ τῆς Ἁγίας Ἄβρας, οἱ ἐξῆς: • ὁ

Οἱ Ἅγιοι Ἰλάριος Πικταβίου καὶ Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας.

Ὁ Καθεδρικός Ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἰλარიού στὸ Πουατιέ, ὅπου καὶ τὰ ἱερὰ Λεῖψανά Του.

Ἅγιος Ἰούστος († Μνήμη: 15η Νοεμβρίου), τὸν ὁποῖο ἔστειλε νὰ κηρύξη τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο στὸ Περιγὸρ (Perigord), ● ὁ Ἅγιος Πρεσβύτερος Λεώνιος († Μνήμη: 1η Φεβρουαρίου), ὁ ὁποῖος ἔμεινε πλησίον τοῦ Ἁγίου Ἰλαρίου καὶ τὸν ἀκολούθησε στὴν ἐξορία, ● ὁ

Ἅγιος Λουπιανὸς († Μνήμη: 11η Ὀκτωβρίου), ὁ ὁποῖος ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Ἰλαρίου καὶ ἐκοιμήθη ὅταν ἔφερε ἀκόμη τὸν ἐμφώτιο χιτῶνα τοῦ Μυστηρίου, ὁ δὲ τάφος του ἔγινε ἀμέσως πηγὴ ἀναριθμῆτων θαυμάτων, ● ἡ Ἁγία Τριαίζα († Μνήμη: 16η Αὐγούστου), ἡ ὁποία ἀσκήτευσε στὰ περίχωρα τοῦ Πουατιὲ καὶ ● ἡ Ἁγία Φλωρεντία τοῦ Κομπλέ, καταγωγμένη ἀπὸ τὴν Φρυγία († Μνήμη: 1η Δεκεμβρίου), ἡ ὁποία ἐγνώρισε τὸν Ἅγιο Ἰλάριο κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἐξορίας του καὶ ἀκολούθησε αὐτὸν στὴν Γαλατία.

*Τῷ δὲ ἐν Τριάδι Παναγίῳ Θεῷ,
τῷ ἐνδοξαζομένῳ ἐν τοῖς Ἁγίοις Αὐτοῦ,
προσκύνησις καὶ εὐχαριστία,
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.
Ἄμήν!*

Ναοὶ σὲ διάφορα μέρη τῆς Γαλλίας, ἀφιερωμένοι στὸν Ἅγιο Ἰλάριο.